

PERHEHOIDON TOIMINTAOHJE

TORNION KAUPUKI/
HYVINVOINTIPALVELUT

Toimeksiantoperusteinen perhehoito

Tämä toimintaohje koskee ikäihmisten ja kehitysvammaisten toimeksiantoantosuhteisen perhehoidon toimintaa ja perustuu perhehoitoa koskeviin lakeihin. Toimintaohje on hallinnollinen päätös toimeksiantosuhteisen perhehoidon toteuttamiseksi.

Tornio

Sisällys

<u>1. PERHEHOITO</u>	4
<u>1.1 Perhehoidon tarkoitus ja asiakasryhmät</u>	4
<u>1.1.1 Ikäihmisten perhehoito</u>	4
<u>1.1.2 Kehitysvammaisten perhehoito</u>	5
<u>1.2 Perhehoito Torniossa</u>	5
<u>1.3 Perhehoidon organisointi Torniossa</u>	5
<u>2 PERHEHOITAJAN JA PERHEKODIN HYVÄKSYMISEN EDELLYTYKSET</u>	6
<u>2.1 Perhehoitaja</u>	6
<u>2.1.1 Kuka voi ryhtyä perhehoitajaksi:</u>	7
<u>2.1.2 Ehdottomat esteet perhehoitajaksi ryhtymiselle</u>	7
<u>2.1.3 Ennakkovalmennus</u>	8
<u>2.2 Perhekoti</u>	8
<u>2.2.1 Hoidettavien määrä perhehoidossa</u>	9
<u>3 PERHEHOIDON PROSESSIT</u>	10
<u>3.1 Perhehoitoon pääsyn kriteerit</u>	10
<u>3.2 Perhehoitoon sijoittuminen</u>	11
<u>3.3 Perhehoidossa eläminen</u>	12
<u>3.3.1 Hoitotarvikkeet</u>	12
<u>3.3.2 Lääkehoito</u>	12
<u>3.3.3 Ravitseminen ja liikunta</u>	12
<u>3.3.4 Kuljetuspalvelut</u>	13
<u>4 PERHEHOITOA MÄÄRITTÄVÄT SUUNNITELMAT JA SOPIMUKSET</u>	13
<u>4.1 Hoito- ja palvelusuunnitelma</u>	13
<u>4.2 Toimeksiantosopimus</u>	13

<u>4.2.1 Toimeksiantosopimuksen sisältö</u>	14
<u>4.2.2 Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen</u>	15
<u>5 PERHEHOIDON ASIAKASMAKSUT</u>	15
<u>5.1 Jatkuvassa perhehoidossa olevan henkilön asiakasmaksu</u>	15
<u>5.2 Lyhyt- tai osavuorokautisessa perhehoidossa olevan henkilön asiakasmaksu</u>	16
<u>6 PERHEHOIDON PALKKIOT JA KORVAUKSET</u>	17
<u>6.1 Pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkio</u>	17
<u>6.2 Lyhytaikaisen perhehoidon hoitopalkkio</u>	17
<u>6.3 Osavuorokautisen perhehoidon palkkiot</u>	18
<u>6.4 Kulukorvaus</u>	18
<u>6.5 Käynnistämiskorvaus</u>	20
<u>6.6 Oman auton käyttö ja matkakorvaukset</u>	20
<u>6.7 Maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta ja perhehoitajan vapaapäivät</u>	21
<u>6.7.1 Perhehoitajalle maksettavat korvaukset perhehoitajan sairastuessa</u>	21
<u>6.7.2 Perhehoitajalle maksettavat korvaukset, kun perhehoito peruuntuu tai keskeytyy perhehoitajasta riippumattomasta syystä</u>	21
<u>6.7.3 Perhehoitajalle maksettavat korvaukset erinäisissä poikkeustapauksissa</u>	22
<u>7 PERHEHOITAJAN SIIAISJÄRJESTELYT</u>	22
<u>7.1 Perhehoitajan vapaapäivät ja maksettavat palkkiot ja kulukorvaukset vapaan ajalta</u>	22
<u>7.2 Sijaishoitaja</u>	23
<u>8 PERHEHOITAJAN ELÄKETURVA JA VAKUUTUKSET</u>	24
<u>9 PERHEHOIDON TURVALLISUUS JA VALVONTA</u>	25
<u>9.1 Perhehoidon turvallisuus</u>	25
<u>9.2 Perhehoidon ohjaus- ja valvontakäynnit</u>	25
<u>10 PERHEHOITAJAN TUKI</u>	27
<u>10.1 Perhehoitajien täydennyskoulutus ja työnohjaus</u>	27

<u>10.2 Perhehoidon yhteistyö</u>	27
<u>10.3 Vertaisryhmätoiminta, yhteiset tapaamiset ja virkistys</u>	28
<u>10.4 Hyvinvointi- ja terveystarkastukset</u>	28
<u>11 SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS</u>	28
<u>12 VAKUUTUKSET</u>	29
<u>13 HOIDETTAVAN VARAT JA OMAISUUSLUETTELO</u>	29
<u>14 ASIAKKAAN KUOLEMA PERHEHOITOKODISSA</u>	29
<u>15 ASIAKIRJOJEN SAILYTTÄMINEN</u>	30
<u>16 VALITUS- JA VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET</u>	30
<u>17 TOIMINTAOHJEEN VOIMAANTULO</u>	30
<u>LIITE 1</u>	31
<u>Perhehoitoa säätelevät lait, asetukset ja ohjeet:</u>	31

1. PERHEHOITO

1.1 Perhehoidon tarkoitus ja asiakasryhmät

Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen oman kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa. Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus perheenomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalista toimintakykyään. Perhehoitoa annetaan henkilölle, jonka hoitoa, kasvatusta tai muuta huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita hyväksi käyttäen ja jonka ei katsota olevan laitoshuollon tarpeessa.

Perhehoito toteutetaan perhehoitajan omassa kodissa. Perhehoidossa olevalla henkilöllä on muihin perhekodin jäseniin tasavertainen asema. Perhehoidossa kunnioitetaan ikäihmisen ja vammaisen ihmisen itsemääräämisoikeutta. Perheen arkeen osallistuminen ja perhehoitajan läsnäolo tukevat ikäihmisen ja vammaisen henkilön toimintakykyä ja edistävät toimintakykyä sekä hyvää elämänlaatua. Perhehoito tarjoaa kiinteän lähiyhteisön, pysyvät ihmissuhteet, jokapäiväisiä kodin askareita, yksilöllistä hoivaa ja turvallisuutta. Se voi olla jatkuvaa, tilapäistä tai osavuorokautista. Perhehoito on yksi vaihtoehto ikäihmisten ja vammaisten hoidon ja asumisen järjestämiseksi.

Omaishoidon ja perhehoidon välinen ero

Omaishoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä hoidettavan kotona omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa ennakoivamennuksen suorittaneen perhehoitajan toimesta. Mikäli henkilön hoitajana toimii oma lapsi, vanhempi, avo - tai aviopuoliso, hoito on pääasiassa omaishoitoa.

1.1.1 Ikäihmisten perhehoito

Ns. vanhuspalvelulaki astui voimaan 1.7.2013. Lain tavoitteena on muun muassa varmistaa, että iäkkäät ihmiset saavat yksilöllistä tarpeittensa mukaista hoitoa ja huolenpitoa. Kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia. Pitkäaikaishoito voidaan toteuttaa laitoshoitona vain silloin, kun siihen on lääketieteelliset perusteet tai se on iäkkään henkilön arvokkaan elämän ja turvallisen hoidon kannalta muuten perusteltua. Hoitojärjestelyn pysyvyys on turvattava.

Perhehoito sopii ikäihmisille, jotka eivät tarvitse ympärivuorokautista hoitoa säännöllisesti. Perhehoitoa tarjotaan vaihtoehtona lähinnä tavanomaiselle palveluasumiselle. Perhehoitoon soveltuvat asiakkaat valitaan yksilöllisesti asiakkaan ja perhehoitajan toiveita huomioiden.

Perhehoito soveltuu erityisesti niille ikäihmisille, joilla omasta asunnosta muuton syynä on turvattomuus. Myös muistisairaalle tai esimerkiksi masennuksesta kärsivälle ikäihmiselle voi perhehoito olla sopiva.

Perhehoitoon tulevan ikäihmisen tulee selvitä öisin ilman säännöllistä avun tarvetta. Fyysisen toimintakyvyn tulee olla sellainen, että hänen avuntarpeeseensa on mahdollista vastata pääasiallisesti yhden ihmisen avulla.

1.1.2 Kehitysvammaisten perhehoito

Perhehoito soveltuu kehitysvammaisille henkilöille, jotka eivät selviydy arjentoimista tuetusti itsenäisessä asumisessa, perhehoitoa voidaan tarjota vaihtoehtona ympärivuorokautiselle palveluasumiselle. Perhehoito perustuu yksilölliseen palvelusuunnitelmaan. Perhehoidossa olevalle kehitysvammaiselle henkilölle tehdään yksilöllinen erityishuolto-ohjelma, joka sisältää työ- ja/ tai päivätoiminnan, kuljetukset, asumisen tukitoimet ja kuntoutus- ja tutkimuspalvelut.

Aikuisen kehitysvammaisen perhehoito voi olla itsenäiseen elämään kuntouttava välivaihe tai pysyvämpi yksilöllisistä tarpeista lähtevä asumisen ja elämisen järjestely. Perhehoidossa asukkaat jakavat perhehoitajan arkipäivää osallistuen perheen yhteisiin toimintoihin perheyhteisön jäsenenä. Perhehoito sisältää kaiken, mitä normaalissa päivässä tapahtuu. Arkena hoidettava voi käydä päivisin työ- ja päivätoiminnassa.

1.2 Perhehoito Torniossa

Perhehoito on joko osavuorokautista, lyhytaikaista, jatkuvaa tai asiakkaan omassa kodissa tapahtuvaa perustuen yksilöllisiin asiakas-, hoito- ja palvelusuunnitelmiin.

Lyhyt- tai osavuorokautinen perhehoito tarjoaa kodinomaisen huolenpidon esimerkiksi omaishoitajan tai perhehoitajan vapaapäivien ajaksi. Osavuorokautista tai lyhytaikaista perhehoitoa voidaan antaa myös hoidettavan kotona.

Jatkuva, pitkäaikainen perhehoito on toistaiseksi voimassa olevaa perhehoitoa. Jatkuva perhehoito tarjoaa hoivan, huolenpidon ja asumisen heille, jotka eivät enää tukitoimien avulla selviydy omassa kodissaan tai ovat siellä turvattomia. Perhehoito sijoittuu hoitomuotona kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon

välimaastoon tarjoten kodinomaisen, yksilöllisen hoidon ja hoivan perhehoitajan kodissa. Lisäksi perhehoito takaa läsnäolon yöaikaan, mikä luo turvallisuutta.

1.3 Perhehoidon organisointi Torniossa

Toimeksiantosopimus voidaan tehdä hoitajan suoritettua lakisääteisen ennakkovalmennuksen, johon liittyy soveltuvuusarviointi ja kotikunnan sosiaalitoimen antama lausunto soveltuvuudesta perhehoitajaksi. Torniossa lausunnon soveltuvuudesta antavat aikuis-, vammais- ja vanhustyön sosiaalityöntekijät. Ennakkovalmennus sisältää myös kotikäynnin perheeseen.

Perhehoitolain 15 §:n mukaan perhehoidon aikana tarvittavan tuen järjestämiseksi perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa varten vastuutyöntekijä. Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää. Vastuutyöntekijänä toimii se vanhustyön tai kehitysvammapalvelujen viran- tai toimenhaltija, joka muutoinkin huolehtii sijoitetun henkilön palvelukokonaisuudesta. Vastuutyöntekijä myös järjestää asiakkaan hoidon perhehoitajan vapaiden ajaksi ja ylläpitää perhehoitoon sijoitetun hoito- ja palvelusuunnitelmaa.

Palveluista järjestämisvastuussa oleva taho nimeää perhehoidon kokonaisuuteen yhteyshenkilön, joka moni ammatillista osaamista hyödyntäen vastaa perhehoidon kehittämisestä ja koordinoi esimerkiksi perhehoitajien rekrytointia, ennakkovalmennusta, täydennyskoulutusta, tiedottamista, työnohjausta ja vertaisryhmien järjestämistä.

Kunta ylläpitää perhehoitajia ja perhekoteja koskevia tietoja rekisteriselosteen mukaisesti. Perhehoitoa koskevat asiakirjat arkistoidaan asianmukaisesti ja kunta tallentaa perhehoitajasta ja perhekodista seuraavat tiedot:

- Nimi, henkilötunnus, osoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite sekä mahdollinen perhekodin verkkosivujen osoite.
- Kotona asuvat perheenjäsenet (nimi, henkilötunnus, perheenjäsenen tyyppi: puoliso/avopuoliso, lapsi, kotona asuva aikuinen ja onko osallinen perhehoidon toteuttamiseen).
- Perhekodin tiedot, mikäli hoito tapahtuu perhehoitajan kodissa
- Perheen terveydentila ja työkyky, päihteiden käyttö
- Yleistä tietoa perheestä/perhekodista esim. sovittu hoidettavien enimmäismäärä, eläimiä, esteetön jne.
- Palvelujen saatavuus
- Perhehoidossa olevat asiakkaat
- Tiedot ennakkovalmennuksesta: missä, ajankohta, valmentajat.
- Kertomusosio: puhelinkeskustelut, sähköpostinvaihdot ja kotikäynnit, jotka koskevat perhehoitajaa tai perhekotia.

2 PERHEHOITAJAN JA PERHEKODIN HYVÄKSYMISEN EDELLYTYKSET

2.1 Perhehoitaja

Perhehoitaja on henkilö, jonka kanssa kunta tekee toimeksiantosopimuksen perhehoidon järjestämisestä.

Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa ja/tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa (PHL 1§ 2 mom). Perhehoitajaksi ryhtyminen edellyttää ennakovalmennusta ennen toimeksiantosopimuksen solmimista. Perhehoitajaksi aikovalta kysytään hakemuksessa muun muassa perhesuhteita, asumista, terveydentilaa, päihteiden käyttöä ja motivaatiota perhehoitajaksi. Hakijan soveltuvuudesta perhehoitajaksi pyydetään myös kotikunnan lausunto ennen ennakovalmennukseen hyväksymistä sisältäen muun muassa kotikäynnin perheeseen. Perhehoito on koko perheen asia ja se vaatii käytännössä kaikkien perheenjäsenten hyväksymisen.

2.1.1 Kuka voi ryhtyä perhehoitajaksi:

- 1) Perhehoitaja on vastuullinen aikuinen, joka voi tarjota perhehoidossa olevalle henkilölle kodin ja sitoutuu tehtäväänsä.
- 2) Henkilö on saanut ennakovalmennuksen ja hänellä on hyväksyvä arvio tehtävän edellyttämistä valmiuksista.
- 3) Perhehoitajana voi toimia parisuhteessa elävä tai yksinasuva.
- 4) Perhehoitajan terveydentila on hyvä. Toimeksiannosta päättävä viranhaltija pyytää lääkärintodistuksen (T-todistus) päätoimiselta perhehoitajalta ennakovalmennuksen aikana.
- 5) Perheenjäsenten ihmissuhteet ovat kunnossa ja perheen talous on vakaa.
- 6) Perhehoitaja on yhteistyökykyinen. Yhteistyötahoja ovat ikäihmisen omaiset ja läheiset sekä kuntien työntekijät ja perhehoidon koordinaattorit.
- 7) Perheen kaikki jäsenet hyväksyvät perhehoidon ja perhehoidossa olevalla henkilöllä on perheessä tasavertainen asema muiden perheenjäsenten kanssa.
- 8) Perhehoitajana ei voi toimia hoidettavan henkilön vanhempi, avo- tai aviopuoliso.

2.1.2 Ehdottomat esteet perhehoitajaksi ryhtymiselle

Perhehoitajaksi ei voi ryhtyä henkilö, jolla esim.

- 1) perheessä käytetään fyysisiä rajoitusmenetelmiä, jotka eivät ole asukkaan edun mukaisia,
- 2) on fyysinen pitkäaikaissairaus, jonka ennustetaan aiheuttavan toimintakyvyn laskua,
- 3) on mielenterveyden häiriöitä tai sairauksia,
- 4) on päihdeongelma,
- 5) on taloudellisia vaikeuksia,
- 6) puoliso tai joku muu perheenjäsen vastustaa ennakkovalmennukseen tuloa tai sijoitusta,
- 7) on perheen elämään ja arkeen erittäin voimakkaasti vaikuttava elämänkatsomus
- 8) on hylkäävä arvio ennakkovalmennuksesta.

2.1.3 Ennakkovalmennus

Perhehoitolain (263/2015) mukaan perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava ennen tehtävään ryhtymistä tehtävän edellyttämä ennakkovalmennus. Valmennus on mahdollista suorittaa myös vuoden sisällä aloittamisesta, jos siihen on erityinen peruste.

Lähtökohtaisesti ennakkovalmennus tulee suorittaa ennen kuin tehdään perhehoitoa koskeva toimeksiantosopimus. Valmennuksen keskeisenä tehtävänä on selvittää perhehoitajaksi aikovan soveltuvuus tehtävään. On suotavaa, että perheen molemmat puoliset osallistuvat valmennukseen.

Ennakkovalmennuksen aikana kouluttaja(t) ja osallistuja arvioivat osallistujan valmiuksia tehtävään ja tekevät yhteisen loppuarvion. Ennakkovalmennus sisältää myös kotikäynnin perheeseen. Mikäli tehtävän edellyttämät valmiudet todetaan, voi valmennuksen käynyt henkilö hakeutua perhehoitajaksi.

Perhehoitajan valmennuksen tavoitteena on:

- 1) taata jokaiselle perhehoidossa olevalle henkilölle tasavertainen mahdollisuus päästä hyvin valmentautuneeseen perheeseen.
- 2) antaa perhehoitajuutta harkitseville mahdollisuus saada ennalta riittävästi tietoa tehtävästä, jotta he voivat tehdä tietoon perustuvan päätöksen perhehoitajaksi ryhtymisestä.

3) taata perhehoidossa olevalle henkilölle hyvä hoito ja huolenpito niin, että perhehoitajalla on riittävästi tietoja ja taitoja vastata ikäihmisen yksilöllisiin tarpeisiin ja tehdä yhteistyötä ikäihmistä koskevissa asioissa muiden ihmisten kanssa.

Tornion kaupunki vastaa Perhehoitolain 15 §:n mukaan ennakkovalmennuksen järjestämisestä. Valmennus auttaa tekemään tietoisien päätösten perhehoitajaksi ryhtymisestä ja antaa valmiuksia ryhtyä perhehoitajaksi. Ennakkovalmennuksen materiaalikustannukset maksaa perhehoitajaksi aikovan kotikunta, muista kustannuksista (esimerkiksi matkat) vastaa perhehoitajaksi aikova henkilö itse.

2.2 Perhekoti

Perhekodilla tarkoitetaan perhehoitajalaissa tarkoitettua Tornion kaupungin hyväksymää yksityiskotia, jossa annetaan perhehoitoa. Toimeksiantosuhteeseen perustuvan perhehoitajan hyväksyy Tornion kaupunki, joka myös valvoo tätä toimintaa.

Perhekodin tulee terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan olla siellä annettavalle ikäihmisen tai kehitysvammaisen hoitoon soveltuva.

Tornion kaupunki sosiaalihuoltolaissa tarkoitetun perhekodin sopivuutta harkitessaan kiinnittää erityistä huomiota perhekodin ihmissuhteisiin, perhehoitoa antavan henkilön mahdollisuuksiin ottaa huomioon ja tyydyttää perhehoitoon sijoitettavan hoidettavan tarpeet henkilön edun mukaisesti. Lisäksi kiinnitetään huomiota perhehoitoa antavan henkilön yhteistyökykyyn Tornion kaupungin ja perhehoitoon sijoitettavalle henkilölle läheisten henkilöiden kanssa. Lisäksi selvitetään, hyväksyvätkö muut perhekodin jäsenet perhehoitoon sijoitettavan henkilön ja voiko perhehoitoon sijoitettava henkilö saada perhekodin muihin jäseniin nähden tasavertaisen aseman. Perhekodin tulee myös rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan olla siellä annettavalle ikäihmisten hoidolle sopiva.

Perhekodiksi soveltuvuuden edellytykset:

- 1) Perhekoti on tarkoituksenmukainen, kodikas, viihtyisä ja siellä on myönteinen ilmapiiri.
- 2) Perhekodin sijainti on asiakkaan tarvitsemien palvelujen ja läheisten yhteydenpidon kannalta hyvä
- 3) Perhekoti on turvallinen.
- 4) Perhekodin ympäristö on hoidettavalle sopiva, perhekotiin on mahdollisuus tarvittaessa järjestää esteetön ympäristö ja erityisvarustus.
- 5) Perhehoidossa olevalla on perhekodissa mahdollisuus yksityisyyteen.

6) Perhehoitoon tulevalla henkilöllä on halutessaan mahdollisuus kalustaa ja sisustaa oma huoneensa. Hänellä tulee olla oma huone. Perhehoidossa olevalla henkilöllä on mahdollisuus käyttää kaikkia kodin yhteisiä tiloja.

7) Perhehoidossa olevalla henkilöllä on perhekodissa tasa-arvoinen asema muiden perhekodin jäsenten kanssa.

2.2.1 Hoidettavien määrä perhehoidossa

Perhekodissa samanaikaisesti hoidossa olevien henkilöiden lukumäärään vaikuttavat useat asiat:

- 1) perhekodin tilojen koko
- 2) perhekodissa asuvien perhehoitajien määrä
- 3) perheeseen kuuluvien alle kouluikäisten lasten lukumäärä.

Perhekodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina.

Perhekodissa voidaan hoitaa samanaikaisesti enintään kuutta henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta ja muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä. Heistä toisella tulee olla tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoitotehtävistä. Soveltuvaksi tutkinnoksi katsotaan vähintään nykyinen toisen asteen tutkinto. Perhehoitajalla on ilmoitusvelvollisuus sijoittavaan kuntaan perhetilanteessa tapahtuvista muutoksista.

Ammatillisessa perhekodissa saadaan hoitaa samanaikaisesti enintään seitsemää henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista ainakin yhdellä on 6§:n 1 momentissa ja yhdellä 3 momentissa säädetty kelpoisuus. Samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa ja huolenpitoa vaativat henkilöt lasketaan mukaan enimmäismäärään.

Erityisistä syistä voidaan samanaikaisesti hoidettavien henkilöiden enimmäismäärästä poiketa toimintakyky ja hoidon tarve kaikkien hoidettavien osalta huomioon ottaen. Erityisenä tilanteena pidetään esimerkiksi tilannetta, jos kyse on hoidon antamisesta perhehoitoon tulevalle sisarukselle tai pariskunnalle.

3 PERHEHOIDON PROSESSIT

Tornion sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyy Perhehoidon toimintasuunnitelman, Perhehoidon toimintaohjeet, palkkiot, kulukorvauksen sekä asiakasmaksut. Toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslain mukaisessa työsuhteessa Tornion kaupunkiin.

3.1 Perhehoitoon pääsyn kriteerit

Perhehoidon palvelu kohdennetaan pääsääntöisesti paljon apua ja hoivaa tarvitseville asiakkaille, joiden toimintakyky on alentunut iän tai sairauden vuoksi niin merkittävästi, että asiakas ei tule enää kotona toimeen.

Perhehoitoon ei sovellu henkilö, joka:

- 1) tarvitsee jatkuvaa sairaalatasoista hoitoa tai
- 2) valvoo öisin ja häiritsee muita tai
- 3) tarvitsee säännöllisesti apua öiseen aikaan tai
- 4) on aggressiivinen, eikä käyttäytymistä saada hallintaan niin, että perhehoitajan tai muiden perhekodissa asuvien henkilöiden turvallisuus voitaisiin turvata tai
- 5) karkailee niin paljon, että valvonta on mahdotonta tai
- 6) ei kykene liikkumaan itsenäisesti/yhden auttamana tai siirtymään itsenäisesti/yhden auttamana esim. pyörätuoliin tai
- 7) on oikeustoimikelpoinen ja ymmärtää hoidontarpeensa, muttei itse halua vas-taanottaa perhehoitoa tai
- 8) ei sitoudu yhteistyöhön tai jonka omaiset eivät sitoudu yhteistyöhön tai
- 9) kuntoutuu niin, että perhehoidon tarve poistuu.

Kehitysvammainen henkilö soveltuu perhehoitoon, kun

- hän tarvitsee säännöllisesti ohjausta päivittäisissä toiminnoissa, kuten ruokailussa tai tarkoituksenmukaisessa pukeutumisessa tai
- hän tarvitsee päivittäin auttamista päivittäisissä toiminnoissa, kuten syömisessä, pukemisessa tai peseytymisessä tai
- hän tarvitsee valvontaa säännöllisesti tai

- hänellä on kehitysvammaan liittyvä hoidon tarvetta lisäävä liitännäissairaus, esim. epilepsia tai
- perhehoito on hänen tilanteensa huomioon ottaen hänelle kasvatuksellisesti ja henkisesti mielekäs vaihtoehto tai
- perhehoito on muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kanssa riittävää kehitysvammaisen henkilön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta tai
- häntä hoitava omainen on vapaalla omaishoitajuudesta tai estynyt hoitamasta kehitysvammaista henkilöä ja
- hän on kunnan kehitysvammapalveluiden asiakas.

3.2 Perhehoitoon sijoittuminen

Perhehoitoa tarjotaan asiakkaalle palvelumuotona silloin, kun se on asiakkaan kannalta perusteltua. Perhehoitoon sijoittaminen tapahtuu vaiheittain. Palvelutiimi arvioi asiakkaan palvelutarpeen ja soveltuvuuden perhehoitoon. Toisessa vaiheessa tehdään varsinainen hoito- ja palvelusuunnitelma tai täydennetään jo olemassa olevaa suunnitelmaa. Tässä vaiheessa asiakkaalla on mahdollisuus alustavasti tutustua perhehoitopaikkaan. Kolmannessa vaiheessa tehdään tarvittavat viranhaltijapäätökset sekä toimeksiantosopimus hoitajan kanssa. Lopullinen viranhaltijapäätös laaditaan kahden – neljän viikon mittaisen seurantajakson jälkeen.

3.3 Perhehoidossa eläminen

Perhehoidossa huolehditaan ikäihmisen ja kehitysvammaisen hoivasta ja huolenpidosta. Hoito sisältää vähintään seuraavat terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävät ja edistävät toiminnot.

- 1) Henkilökohtainen arjen apu sisältää mm. pukemisen, peseytymisen, ravinnon, puhtauden, vaatehuollon, terveydentilan seurannan, tarpeellisen avustamisen ja ulkoilun.
- 2) Toimintakykyä ylläpitävät ja edistävät toiminnot sisältää turvallisuuden, har-rastuksista ja virkistysmahdollisuuksista huolehtimisen sekä toimintakyvyn mukaisten muiden aktiviteettien järjestämisen (esim. arkiaskareet).
- 3) Sosiaalisten suhteiden ylläpito sisältää yhteydenpidon omaisiin, ystäviin ja tuttaviiin.

Edellä mainitut asiat määritellään kunkin asiakkaan kohdalla yksilöllisesti päivittäistä hoitoa ja palvelua ohjaavassa hoito- ja/tai palvelusuunnitelmassa.

Tornion kaupunki tukee ja valvoo perhehoitajaa tehtävässään. Perhehoitajalle annettava tuki ja valvonta ovat lähellä toisiaan. Onnistuneen valvonnan perusta on se, että kunnan vastuutyöntekijä tietää, miten perhehoitaja voi, millainen perheen kokonaistilanne on mm. hyvinvointi, jaksaminen. Perhehoitajalla on velvollisuus pitää tarvittaessa yhteyttä vastuutyöntekijään.

3.3.1 Hoitotarvikkeet

Perhehoidon asiakas on oikeutettu saamaan hoitotarvikejakelun tarvikkeita Tornion kaupungin hyvinvointipalveluiden hoitotarvikejakelun ohjeen mukaan. Mikäli asiakas on uusi asiakas eikä aikaisemmin saanut tarvikkeita, tehdään tarvittaessa lähete hoitotarvikejakeluun.

3.3.2 Lääkehoito

Hoito- ja palvelusuunnitelman laatimisen yhteydessä tulee sopia hoidettavan lääkehoidon toteuttamisesta. Lääkehoito toteutetaan kaupungin hyvinvointipalveluiden lääkehoito-ohjeistuksen mukaisesti. Asiakas vastaa lääkekustannuksista itse.

3.3.3 Ravitseminen ja liikunta

Asiakkaille tarjotaan päivittäinen valtakunnallisen ravitseminen-suosituksen mukainen ruokailu, ravitseminen-suosituksen mukaisella ateriaruokailulla (aamiainen, lounas, välipala, päivällinen, iltapala), jolla hänelle turvataan riittävä nesteiden ja ravinnon saanti. Aterioiden tulee olla hoidettavan makutottumuksia vastaavia ja maittavia. Erityisruokavalio järjestetään niitä tarvitsevalle asiakkaalle. Lounasaterian tulee kattaa 1/3 päivittäisestä energiansaannista eikä yöpaasto saa jäädä yli 11 tunnin mittaiseksi.

Asiakkaalle tulee järjestää mahdollisuus päivittäiseen ulkoiluun ja liikkumiseen. Liikunnasta voidaan huolehtia myös osallistumalla kodin arjen askareisiin.

3.3.4 Kuljetuspalvelut

Sosiaalihuoltolain, vammaispalvelulain tai kehitysvammaisten erityishuoltolain mukaisia kuljetuspalveluja myönnetään perhehoidossa olevalle palvelusuunnitelmaan pohjautuen.

4 PERHEHOITOA MÄÄRITTÄVÄT SUUNNITELMAT JA SOPIMUKSET

4.1 Hoito- ja palvelusuunnitelma

Ikäihmisten ja kehitysvammaisten perhehoito perustuu asiakkaan yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Palvelusuunnitelma tehdään yhteistyössä asiakkaan, palveluohjaajan, omaisten, perhehoitajan ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa. Suunnitelmaa tarkistetaan aina tarvittaessa ja vähintään kerran vuodessa.

Perhehoitajalle toimitetaan turvallisen perhehoidon toteuttamiseksi ja hoidettavan toimintakyvyn seurannan turvaamiseksi ikäihmistä koskevat tiedot, kuten henkilötiedot, diagnoosit, toimintakyvyn kuvaus, ajantasainen lääkelista, lääkehoito, allergiat, ruokavalio, tarvittava seuranta (paino, laboratoriotulokset), mahdollinen elvytyskielto sekä omaisten yhteystiedot.

4.2 Toimeksiantosopimus

Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perheeseen sijoitetun henkilön osalta erikseen. Toimeksiantosopimus on asiakirja, jossa perhehoitaja ja sijoittaja sopivat hoitosuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. Toimeksiantosopimus tehdään ennen lopullisen sijoittamispäätöksen tekemistä. Sopimukseen liitetään asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelma. Toimeksiantosopimuksen allekirjoittavat molemmat puolisot, kun tarkoituksena on, että molemmat puolisot vastaavat perhehoitoon sijoitetun hoidosta. Sopimuslomakkeena käytetään Perhehoitoliiton toimeksiantosopimuslomaketta.

Toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen Tornion kaupunkiin. Sopimus tehdään yhteisessä sopimusneuvottelussa ja sen allekirjoittavat perhehoitaja ja kaupungin vastuullinen viranhaltija kaupungin hallinto-, johto-/delegoimisäätönsä mukana. Sopimus tarkistetaan tilanteen muuttuessa. Sopimusta ei voi muuttaa yksipuolisesti. Tarkistamisesta käydään neuvottelu, kun toinen osapuoli sitä vaatii (29.6.2016/510). Sopimus tehdään toistaiseksi tai määräajaksi sovitusta päivästä alkaen.

4.2.1 Toimeksiantosopimuksen sisältö

Toimeksiantosopimukseen on sisällytettävä:

1. Sopijaosapuolet

2. Perhehoidossa oleva henkilö
3. Palkkion saaja/saajat
4. Perhehoitajalle maksettava hoitopalkkio ja kulukorvaus
5. Perhehoidosta ja hoidon käynnistämisestä aiheutuvien kustannusten korvaaminen
6. Perhehoidossa olevan henkilön edunvalvonta
7. Perhehoidossa olevan henkilön yksilöllisistä tarpeista johtuvien erityisten kustannusten korvaaminen.
8. Hoidon arvioitu kesto.
9. Perhehoidossa olevan henkilön oikeudet, tukitoimet ja harrastustoiminta sekä näiden toteuttamiseksi tarpeelliset toimenpiteet
10. Perhehoitajan oikeus vapaaseen, vapaapäivien toteuttaminen, hoidettavien hoidon järjestäminen, hoitopalkkion ja kustannusten korvaaminen vapaan ajalta
11. Perhehoitajalle annettava valmennus, täydennyskoulutus ja tuki sekä tukitoimenpiteiden toteuttaminen
12. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen
13. Perhehoitajan vaitiolovelvollisuus ja tarvittavien tietojen antaminen/saaminen hoidettavista
14. Perhehoitajan ja hoidettavan vakuutusasiat
15. Muut perhekotia ja perhehoitoa koskevat asiat (tarvittaessa)
16. Allekirjoitukset

Toimeksiantosopimukseen tulee myös sisältyä suunnitelma perhehoidossa olevalle henkilölle ja perhehoitajalle järjestettävistä perhehoidon toteuttamiseksi tarpeellisista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista ja muista tukitoimista. Toimeksiantosopimukseen tulee myös merkitä, mitkä kulut katetaan kulukorvauksilla ja minkä kustannusten katsotaan kuuluvan hoitopalkkioon.

Toimeksiantosopimusta tarkistetaan hoidon kestoja tai sisältöä koskevien muutosten vuoksi tai kun sen tarkistamiseen muutoin on aihetta.

4.2.2 Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Perhehoito voidaan purkaa, jos asiakkaan tila heikkenee, eikä perhehoito enää ole riittävä hoitomuoto. Lisäksi sopimus voidaan purkaa, jos perhehoitaja, asiakas tai hänen omaisensa haluavat purkaa sopimuksen. Jos valvonnan yhteydessä perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi ja puutteita ei kyetä korjaamaan annetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa tai laiminlyönti on

hyvin vakava, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi (Perhehoitolaki 263/2015). Tällöin myös maksut päättyvät välittömästi. Irtisanomisajasta riippumatta toimeksiantosopimus päättyy, kun hoidossa oleva henkilö kuolee. Tällöin hoitopalkkiota maksetaan ko. kuukauden loppuun ja kulukorvausta 50 % kuukauden jäljellä olevista päivistä.

Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, voidaan toimeksiantosopimus irtisanoa päättymään irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua (Perhehoitolaki 263/2015, 12 §). Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan täysimääräisenä irtisanomisajalta. Mikäli perhehoidossa oleva henkilö sijoitetaan muualle irtisanomisaikana, perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio täysimääräisenä irtisanomisajan loppuun. Lisäksi hänelle maksetaan 50 % kulukorvauksesta irtisanomisajan loppuun.

5 PERHEHOIDON ASIAKASMAKSUT

5.1 Jatkuvassa perhehoidossa olevan henkilön asiakasmaksu

Jatkuvassa perhehoidossa olevalta henkilöltä peritään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 7 c §:ssä säädetty pitkäaikaisen laitoshoidon maksu, joka voi olla enintään 85 % hoidettavan henkilön nettokuukausituloista. Henkilökohtaisen käyttövaran määrä on vähintään 15 % nettotuloista, kuitenkin hoidettavan henkilökohtaiseen käyttöön tulee jäädä vähintään 110 € (v. 2020). Maksu kattaa perhehoitajan antaman hoivan, lääkkeet, ruuan ja asumisen. Asukas vastaa itse kaikista muista kustannuksista, eikä niistä myöskään makseta kulukorvausta perhehoitajalle.

Tornion kaupungin omistamassa tai vuokraamassa kiinteistössä toimivassa perhekodissa, jossa perhehoitaja ja hoidettavat asuvat, asukas maksaa huoneestaan ja osuudestaan yhteisistä tiloista vuokraa ja Tornion kaupungin hyväksymän ateriamaksun sekä tulosidonnaisen kotihoidon maksutaulukon mukaisen hoitomaksun. Asukas maksaa itse lääkkeet ja henkilökohtaiset tarvikkeet. Asukas voi hakea Kelasta asumistukea.

Mikäli jatkuvan perhehoidon asiakas siirtyy Tornion terveyskeskuksen osaston potilaaksi, peritään asiakkaalta osastolla toteutuneista päivistä pitkäaikaisen laitoshoidon maksu. Hoitomaksu perustuu hoidettavan maksukykyyn. Mikäli asiakkaan tulot eivät riitä perhehoidon maksuihin, Tornion kaupungin sosiaalityöntekijä selvittää asiakkaan taloudellisen tilanteen, joka voi johtaa perhehoidon maksun tarkistamiseen.

Nettokuukausituloina otetaan huomioon hoidettavan eläkkeet ja niihin rinnastettavat jatkuvat etuudet, eläkettä saavan hoitotuki, veteraanilisä,

pääomasta ja muusta omaisuudesta saatavat korko-, osinko- ja vuokratulot, metsätulo sekä viimeksi toimitetussa verotuksessa vahvistetut maatalouden ja elinkeinotoiminnan pääoma- ja ansiotulo-osuudet, verovelvollisen osuus yhtymän tuloista sekä verosta vapaat tulot.

Asiakasmaksuasetuksen mukaan perhehoidon keskeytyessä yli viideksi päiväksi, ei kuukausimaksua peritä viisi päivää ylittävältä ajalta. Jos perhehoito keskeytyy lyhyemmäksi ajaksi kunnasta johtuvasta syystä tai palvelun saajan ollessa kunnallisessa laitoshoidossa, ei kuukausimaksua peritä myöskään mainitun viiden päivän ajalta. Perhehoidon keskeytyksen jatkuessa koko kuukauden, maksua ei peritä lainkaan.

Perhehoidossa olevalta asiakkaalta ei peritä päällekkäin muita avohuollon maksuja, kuten kotihoidon maksua tai päivätoiminnan ateriamaksua. Jos asiakas siirtyy perhehoidosta suoraan laitoshoittoon tai laitoksesta perhehoitoon, ei perhehoidon asiakasmaksua peritä siirtopäivältä.

5.2 Lyhyt- tai osavuorokautisessa perhehoidossa olevan henkilön asiakasmaksu

Lyhytaikaisessa ympärivuorokautisessa ja osavuorokautisessa perhehoidossa olevilta henkilöiltä peritään Tornion kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan vahvistama tilapäisen palveluasumisen asiakasmaksu.

Lyhytaikaishoito sisältää asiakkaan tarvitseman huolenpidon, hoidon ja ateriat. Asiakas maksaa itse lääkkeet, henkilökohtaiset tarvikkeet ja kuljetuksen.

Osavuorokautisen maksuun sisältyy hoidon lisäksi ravitsemussuosituksen mukaiset ateriat. Asiakas maksaa itse lääkkeet, henkilökohtaiset tarvikkeet ja kuljetuksen.

Asiakasmaksulain 6 b §:n mukaan hoidettava maksaa omaishoitajan lakisääteistä vapaapäivää kohti 11,40 euroa niistä palveluista, jotka korvaavat omaishoitajan antamaa hoitoa.

Asiakasmaksut v. 2020

- 26,00 e/vrk ympärivuorokautinen lyhytaikaishoito
- 15,50 e/pv osavuorokautinen perhehoito (enintään 8 tuntia päiväaikaan tai 12 tuntia yöaikaan)
- Omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi järjestettävä hoito perhekodissa 11.40e/vrk minkä voi jakaa kolmeen osaan.
- Omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi järjestettävä hoito hoidettavan omassa kodissa 0 e/vrk.

Perhehoitoon tulopäivä ja perhehoidosta lähtöpäivä katsotaan perhehoitopäiviksi. Jos asiakas siirtyy perhehoidosta suoraan laitoshoittoon, ei perhehoidon asiakasmaksua lähtöpäivältä peritä.

6 PERHEHOIDON PALKKIOT JA KORVAUKSET

Näitä palkkioita ja korvauksia sovelletaan 1.1.2020 lukien. Palkkioihin ja kulukorvaukseen tehdään vuosittain indeksitarkastukset.

6.1 Pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkio

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalla on oikeus saada hoidosta palkkiota (hoitopalkkio). Perhehoitolain (263/2015, 16 §:n) mukaisen hoitopalkkion vähimmäismäärä perhehoidossa olevaa henkilöä kohden on 1.1.2020 alkaen 816,21 euroa kalenterikuukaudessa. Kunnat voivat maksaa myös vähimmäismäärää suurempia hoitopalkkioita.

Tornion kaupungissa hoitopalkkion suuruus on 1225 euroa kuukaudessa/hoidettava.

Pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan kuukauden 20.päivänä kuluvalta kuukaudelta.

Sovitussa saattohoitotilanteessa, erityisessä kuntoutuksen tarpeessa tai muussa vastaavassa **erityistilanteessa** hoivasta ja huolenpidosta maksettavaa hoitopalkkiota voidaan korottaa tapauskohtaisesti enintään 50 %. Tällöin hoivan ja huolenpidon tarve on pysyvästi tai erityistilanteissa tilapäisesti (esim. kuntoutuminen) merkittävästi suurempi kuin normaalisti perhehoidosta vastaavan tahon harkintaan perustuen. Mahdollinen erityistilanne ei kuitenkaan edellytä perhehoidon päättymistä, kun asiasta on sovittu yhteisesti.

6.2 Lyhytaikaisen perhehoidon hoitopalkkio

Perhehoitajalle maksetaan jokaisesta toteutuneesta hoitopäivästä hoitopalkkio ja kulukorvaus. Sekä hoitopalkkio että kulukorvaus maksetaan kokonaisuudessaan, mikäli päivittäinen hoitoaika on yli 8 tuntia tai yöaikaan yli 12 tuntia, lyhyemmästä hoitoajasta maksetaan puolet hoitopalkkiosta ja kulukorvauksesta. Hoitopäivän katsotaan vaihtuvan klo 24. Hoitopalkkio kokonaisesta hoitopäivästä on 75 e/hoidettava.

Hoitopalkkio maksetaan perhehoitajalle jälkikäteen. Lyhytaikaisen perhehoidon keskeytyessä sovittua aikaisemmin perhehoitajasta riippumattomasta syystä,

maksetaan keskeytyneeltä sovitulta hoitajaksolta hoitopalkkio enintään keskeytymistä seuraavalta kolmelta päivältä.

Sijoitettaessa asiakasta lyhytaikaiseen perhehoitoon kriisitilanteessa saman, tai seuraavan päivän aikana, esim. omaishoitajan sairastuessa yllättäen, hoitopalkkiota voidaan korottaa 50 % 1-3:n vuorokauden ajaksi.

Esimerkkilaskelmia:

Esimerkki 1. Perhehoito perjantai-illasta klo 15	sunnuntai-iltaan klo 17 asti
perjantai klo 24 asti hoitoaika 9 h	hoitopalkkio 75 € + kulukorvaus 25,20 €
lauantai 24 h	hoitopalkkio 75 €+ kulukorvaus 25,20 €
sunnuntai 17 h	hoitopalkkio 75€+ kulukorvaus 25,20 €
yht. 225 €+ 75 €=	300 €.

Esimerkki 2. Perhehoito perjantai-illasta klo 19	sunnuntai-iltaan klo 15 asti
perjantai klo 24 asti hoitoaika 5 h	hoitopalkkio 37,50 €+ kulukorvaus 12,60 €
lauantai 24 h	hoitopalkkio 75 €+ kulukorvaus 25,20 €
sunnuntai 15 h	hoitopalkkio 75 €+ kulukorvaus 25,20 €
yht. 187,50 €+ 63 €=	250,50 €.

6.3 Osavuorokautisen perhehoidon palkkiot

Osavuorokautisesta, päivähoitotyypisistä ikäihmisten perhehoidosta perhekodissa maksetaan palkkiota alle 6 tuntia kestävästä hoidosta 51 €/hoidettava. 6-12 h kestävästä hoidosta maksetaan 64 € /hoidettava.

Hoidettavan kotona annettavasta 3-6 tuntia kestävästä ikäihmisten perhehoidosta maksetaan 62 € /hoidettava, 6-10 tuntia kestävästä hoidosta 87 €/hoidettava ja yli 10 tuntia kestävästä hoidosta 128 €/hoidettava. Pääsääntöisesti asiakkaan omassa kodissa on vain yksi hoidettava.

6.4 Kulukorvaus

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalle maksetaan korvausta perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista sekä hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista.

Perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista perhehoitajalle maksetaan todellisten kustannusten mukainen korvaus (kulukorvaus). Kulukorvauksen vähimmäismäärä on 1.1.2020 alkaen 423,31 euroa perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kuukaudessa. Kulukorvaus voidaan erityisestä syystä (perhehoito järjestetään kunnan omistamassa/vuoraamassa kiinteistössä) maksaa myös säädettyä vähimmäismäärää pienempänä. Kustannusten korvaamisesta säädetään perhehoitolain 17§: ssä. Kulukorvausten määrät tarkistetaan kalenterivuosittain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutosten mukaisesti.

Kulukorvauksen tarkoituksena on korvata perhehoidossa olevan henkilön ravinnosta, asumisesta, harrastuksista, henkilökohtaisista tarpeista ja muusta elämisestä aiheutuvat tavanomaiset menot sekä ne tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset, joita muun lainsäädännön nojalla ei korvata.

Kulukorvaus on perhehoitajalle veronalaista tuloa, koska se käsitellään työkorvauksena verotuksessa. Perhehoitaja voi vähentää maksetun määrän verotuksessa tulonhankkimiskuluna. Suositus on, että perhehoitaja käy verovirastossa selvittämässä ennakonpidätysprosenttinsa.

Mikäli perhehoidossa olevan henkilön tarpeista aiheutuu erityisiä kuluja, ne voidaan korvata perhehoitajalle erillisen sopimuksen mukaisesti. Toimeksiantosopimusta tehtäessä on tarkkaan selvitettävä, mitkä kulut sisältyvät kulukorvaukseen ja mitä tarkoitetaan erityisten kustannusten korvaamisella. Toimeksiantosopimuksesta on käytävä ilmi, mitä erityisiä kustannuksia korvataan.

Tornion kaupungissa kulukorvaus on pitkäaikaisessa perhehoidossa 663 euroa/hoidettava kuukaudessa ja lyhytaikaisessa perhehoidossa 25,20 euroa/vrk. Osavuorokautisen perhehoidon kulukorvaukset: alle 6 h 7,05 euroa ja 6-12 h 13,10 euroa.

Kulukorvaus kattaa perhehoidossa olevan henkilön:

- 1) Ravintomenot
- 2) Tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset (kuten käsikauppalääkkeet), joita ei muun lainsäädännön nojalla korvata
- 3) Pesuaineet ja henkilökohtaisen hygienian tarvikkeet (lukuun ottamatta vaippoja, jotka asukas saa hoitotarvikejakelun kautta maksutta).
- 4) Asunnon käytöstä aiheutuvat menot: jätehuolto, sähkö, lämmitys, vesi, kodin kiinteistön korjaus, kodin puhtaanapito ja irtaimiston kuluminen
- 5) Vaatteiden huollosta aiheutuvat kustannukset.
- 6) Perhehoidossa voidaan virkistys- ja harrastustoiminnasta aiheutuvien menojen korvaamisesta sopia toimeksiantosopimuksessa (esim. asiakkaalla on omia varoja, joista menot voidaan kustantaa)
- 7) Omalla autolla ajettujen, tavanomaisten, perhehoidon arkeen kuuluvien ajojen matkakustannukset
- 8) Puhelinmaksut
- 9) Vakuutukset

Perhehoitaja tarjoaa normaaliin elämiseen liittyvät asiat, mutta perhehoidossa oleva henkilö voi halutessaan ostaa itse herkkuja, erityisiä pesuaineita tms.

Perhehoitajalle maksettavat palkkiot ja kulukorvaukset ilmoitetaan verotukseen tuloina. Jos kulukorvauksesta esitetään verottajalle selvitys, kulukorvaus vähennetään ansiotuloista.

6.5 Käynnistämiskorvaus

Perhehoitajalle hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista maksettava korvaus (käynnistämiskorvaus) on perhehoidossa olevaa henkilöä kohti 1.1.2020 alkaen enintään 3006,24 euroa. Korvauksen määrää tarkistetaan elinkustannusindeksin mukaan.

Perhehoidossa olevalla henkilöllä on oikeus kalustaa itse oma huoneensa omilla huonekaluillaan. Käynnistämiskorvauksella katetaan perhehoidon käynnistymisestä aiheutuvia kuluja, joita voivat olla mm.

- 1) asuntoon kohdistuvat välttämättömät korjaus- ja muutostyöt,
- 2) irtaimistohankinnat ja huonekalut,
- 3) vuodevaatteet ja muut perushankinnat

Käynnistämiskorvauksella tehtävät hankinnat kohdennetaan aina perhehoidossa olevaan henkilöön.

Käynnistämiskorvausta voidaan käyttää kuuden kuukauden kuluessa perhehoitosijoituksen tapahduttua. Käynnistämiskorvausta voidaan myöntää silloin, kun korvausta ei voi saada muun lainsäädännön nojalla esim. vammaisen tarvitsemat asunnon muutostyöt tai apuvälineet tulee ensisijaisesti hankkia vammaispalveluna tai lääkinnällisenä kuntoutuksena. Hankinnoista sovitaan toimeksiantosopimuksessa. Perhehoitaja laatii luettelon perhehoitoon tulleen henkilön tarvitsemista tarvikkeista ja mahdollisista kodinmuutostöistä, minkä pohjalta hän sopii käynnistämiskorvauksen määrästä kaupungin vastuullisen viranhaltijan kanssa.

Käynnistämiskorvauksella tehdyt kiinteät hankinnat ovat kunnan omaisuutta ja niiden poistoaika on neljä vuotta siten, että hankinnan arvosta poistuu kunakin vuonna neljäsosa (25 %). Mikäli perhehoito päättyy lyhemmän ajan kuluessa, voidaan sopia osan takaisinmaksusta, esimerkiksi pyytämällä perhehoitajalta ostotarjous, tai osa hankinnoista palautetaan kunnalle. Kiinteisiin hankintoihin eivät kuulu kulutustavarat, joiden käyttöikä on 1-3 vuotta.

6.6 Oman auton käyttö ja matkakorvaukset

Mahdolliset matkakulut korvataan Kelan sv- taksan mukaisena (valtion matkustussäännön mukaisena) tilanteissa, jotka liittyvät esimerkiksi hoidettavan hakuun perhehoitoon ja vientiin hänen omaan kotiinsa mikäli hoidettavalle ei ole myönnetty Tornion kaupungin kuljetuspalveluja sekä matkat, jotka

aiheutuvat perhehoitajan osallistumisesta Tornion kaupungin perhehoitajille järjestettyihin tilaisuuksiin. Matkakorvausta saa, kun on kysymyksessä ennalta sovittu matka. Tornion kaupunki ei vakuuta perhehoidossa olevaa henkilöä matkalla sattuneiden tapaturmien varalta.

6.7 Maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta ja perhehoitajan vapaapäivät

6.7.1 Perhehoitajalle maksettavat korvaukset perhehoitajan sairastuessa

Perhehoitajan ollessa sairauden vuoksi tilapäisesti kykenemätön hoitamaan tehtävänsä, Tornion kaupunki järjestää hoitoon sijoitetulle korvaavan hoidon. Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan sairastumispäivän jälkeiseltä yhdeksältä arkipäivältä. Perhehoitajalla on oikeus sairauspäivärahaan omavastuuajan (sairastumispäivä + 9 arkipäivää mukaan lukien ajankohtaan sattuvat viikonloput) jälkeen verotettavien tulojensa perusteella laskettavan sairausvakuutuspäivärahan suuruisena. (Sairausvakuutuslaki 2001/1224). Edellytyksenä sairausajan palkanmaksulle on toimeksiantosopimuksen voimassaolo vähintään yhden kuukauden ajan ennen sairausloman alkua.

Mikäli asiakkaan hoito perheessä jatkuu perhehoitajan vastuulla sairausloman ajan, perhehoitaja on oikeutettu saamaan sekä sairauspäivärahan että kulukorvauksen ja hoito-palkkion. Kela päättää kyseisessä tilanteessa sairauspäivärahan maksamisesta.

6.7.2 Perhehoitajalle maksettavat korvaukset, kun perhehoito peruuntuu tai keskeytyy perhehoitajasta riippumattomasta syystä

Jos pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan henkilön perhehoito keskeytyy hoitajasta riippumattomasta syystä (esim. hoidettavan sairaalahoito, vierailu omaisten luona), maksetaan perhehoitajalle sekä hoitopalkkio että 2/3 (1/2) kulukorvausta enintään 30 vrk/vuosi keskeytyksen jälkeen, ellei tilalle tule toista henkilöä perhehoitoon. Hoidettavan tulo- ja lähtöpäivää ei lasketa poissaolopäiviksi.

Lyhytaikaisen perhehoidon jakson keskeytyessä perhehoitajasta riippumattomasta syystä (esim. asiakas joutuu sairaalahoitoon) palkkio ja kulukorvaus maksetaan jo toteutuneista päivistä ja sen lisäksi pitämättä jääneistä päivistä maksetaan hoitopalkkio korkeintaan kolmelta päivältä.

Mikäli sovittu lyhytaikainen jakso (korkeintaan 14 vuorokautta) peruuntuu kokonaan myöhemmin kuin kolme vuorokautta ennen jakson alkamispäivää, maksetaan hoitopalkkio kokonaan ja 50 % kulukorvauksesta kolmelta vuorokaudelta. Mikäli jakso peruuntuu tätä aiemmin, ikäihmiselle järjestetään

hänen tarvitsemansa palvelut muulla tavoin. Myös perhehoitajan toimeksianto lyhytaikaisesta perhehoidosta pyritään toteuttamaan toisella tavalla tai siirtämään toiseen ajankohtaan.

6.7.3 Perhehoitajalle maksettavat korvaukset erinäisissä poikkeustapauksissa

Perhehoitajan osallistuminen perhehoidon vastuuhenkilön kanssa yhteisesti sovittuihin tilaisuuksiin kuten työnohjaukseen, koulutukseen tai vertaisryhmätoimintaan ei vaikuta hänelle maksettavan hoitopalkkion ja kulukorvauksen määrään vähentävästi. Perhehoitaja ja perhehoidon vastuuhenkilö sopivat perhehoidossa olevien henkilöiden hoidon järjestämisestä ko. ajalle.

7 PERHEHOITAJAN SIJAISJÄRJESTELYT

7.1 Perhehoitajan vapaapäivät ja maksettavat palkkiot ja kulukorvaukset vapaan ajalta

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalle tulee järjestää mahdollisuus vapaaseen, jonka pituus on kaksi (jatkuvaa perhehoitoa toteuttavalle perhehoitajalle 3 arkipäivää) arkipäivää kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vuorokautta perhehoitajana (Perhehoitolaki 263/2015, 13§). Palkkion maksamisesta perhehoitajalle hänen vapaansa ajalta sovitaan toimeksiantosopimuksessa. Perhehoitajan oikeus vapaaseen lasketaan kalenterivuosittain. Kertyneet vapaapäivät on pidettävä sen kalenterivuoden kuluessa, jonka aikana ne on ansaittu.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa perhehoitajalle kertyy vapaata 2 vuorokautta kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimusten perusteella perhehoitajana Tornion kaupungin sijoittamille asiakkaille vähintään 14 vuorokautta. Kertyneet vapaapäivät korvataan perhehoitajalle rahana. Jos perhehoitajalla on hoidettavana ikäihmisiä vähintään 21 vuorokautta kuukaudessa tai enemmän, perhehoitajalle kertyy 3 vuorokautta vapaata.

Kaupungin on huolehdittava tai avustettava perhehoidossa olevan henkilön hoidon tarkoituksenmukaisessa järjestämisessä perhehoitajan vapaan ajaksi (Perhehoitolaki 263/2015, 14§).

Perhehoitajan vapaa toteutetaan seuraavilla tavoilla:

- a) kaupunki järjestää sijaishoidon toimeksiantosuhteisen perhehoitokotiin tulevan sijaistavan perhehoitajan avulla. Sijaistava perhehoitaja on lakisääteisen ennakoivallisuuden käynyt sijaishoitaja (kts. kpl 7.2.) Varsinaiselle perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus vapaapäivien osalta.
- b) kaupunki sijoittaa hoidossa olevan henkilön muuhun hoitoon esim. kunnan hyväksymään toiseen perhekotiin tai muuhun hoitoyksikköön. Tässä tapauksessa hoitopalkkio maksetaan täysimääräisenä ja 35-50 % kulukorvauksesta kiinteiden kulujen kattamiseksi.

Hoidon järjestämisessä otetaan huomioon perhehoidossa olevan henkilön ja hänen lähiomaistensa toiveet. Mikäli perhehoidossa on useampi kuin yksi henkilö, tulee vapaa järjestää kaikkien perhehoidossa olevien henkilöiden osalta yhtä aikaa.

Vapaita voi halutessaan kerätä ja pitää ne yhtäjaksoisesti; kerryttäminen on mahdollista enintään puolen vuoden ajalta. Perhehoitajalla on vastuu siitä, että hän käyttää oikeutensa vapaaseen. Perhehoitajan tulee aina sopia kaupungin vastuullisen viranhaltijan kanssa hyvissä ajoin vapaiden toteuttamisesta.

Perhehoitaja voi halutessaan sopia enintään 12 kalenteripäivää kalenterivuoden aikana ylimääräistä vapaata. Tältä ajalta ei perhehoitajalle makseta hoitopalkkiota eikä kulukorvausta. Hoidettavat sijoitetaan ylimääräisten vapaapäivien ajaksi kaupungin omiin yksiköihin.

7.2 Sijaishoitaja

Tornion kaupunki voi järjestää perhehoitajan vapaan tai muun tilapäisen poissaolon ajaksi tarvittavan sijaishoidon tekemällä edellytykset täyttävän henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan sijaishoidosta perhehoitajan kotona. Sijaishoito voidaan järjestää edellä tarkoitetulla tavalla, jos perhehoitaja suostuu siihen ja järjestely arvioidaan hoidettavan henkilön edun mukaiseksi. (Perhehoitolaki (263/2005, 6§)

Sijaishoitajan kanssa tehtävässä toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

- 1) sijaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrästä ja suorittamisesta;
- 2) tarvittaessa sijaishoitajalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta;
- 3) toimeksiantosopimuksen voimassaolosta; sekä

4) tarvittaessa muista sijaishoitoa koskevista seikoista.

Sijaishoitaja ei ole työsuhteessa Tornion kaupunkiin. Sijaishoitajalle järjestettävästä koulutuksesta ja tuesta on voimassa, mitä niistä perhehoitajan osalta 15 §:ssä säädetään ja sijaishoitajan sosiaaliturvasta, mitä siitä perhehoitajan osalta 20 §:ssä säädetään. Tämä tarkoittaa, että myös sijaishoitajien tulee käydä kunnan järjestämä ennakkovalmennus ja sijaishoitajaa koskevat samat eläkelait ja tapaturmavakuutuslait kuin muitakin perhehoitajia. Torniossa sijaishoitajia rekrytoidaan ja koulutetaan samassa yhteydessä kuin muitakin perhehoitajia.

Sijaistavan hoitajan palkkio on 75 euroa vuorokaudessa/hoidettava. Palkkio maksetaan kokonaisuudessaan, mikäli päivittäinen hoitoaika on yli 8 tuntia tai yöaikaan yli 12 tuntia. Sijaisen palkkio lyhyemmässä ajassa: alle 6 h 51 euroa/hoidettava ja 6-12 h 64 euroa/hoidettava. Jos perhekodissa on vain yksi hoidettava, palkkio on 128 euroa/vrk.

8 PERHEHOITAJAN ELÄKETURVA JA VAKUUTUKSET

Perhehoitajan eläketurva määräytyy aina peruseläketurvan mukaisesti ja kertyvän eläkkeen suuruus määräytyy hoitopalkkion mukaan. Perhehoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisessa eläkelaisissa (549/2003).

Perhehoitaja voi jäädä vanhuuseläkkeelle yleisen eläkelain säädösten mukaisesti. Jos henkilö jatkaa perhehoitajana, eläkettä karttuu 68 ikävuoteen saakka. Ennen vuotta 2005 karttuneilla eläkkeillä on yläraja, joten 31.12.2004 mennessä perhehoitotehtävästä karttunut eläke sovitetaan yhteen muiden työeläkkeiden kanssa. Perhehoitaja voi lisätä eläketurvaansa vapaaehtoisella eläkevakuutuksella. Eläkkeelle siirtymisestä on perhehoitajan tiedotettava hyvissä ajoin Tornion kaupungin perhehoidosta vastaavalle työntekijälle.

Perhehoitajan tehtävässä tapahtuneen tapaturman lisäksi perhehoitaja on oikeutettu saamaan korvausta myös ammattitaudista. Tapaturmavakuutus kattaa kaikki sellaiset vammat tai sairaudet, joilla on selvä yhteys perhehoitajan tehtävän suorittamiseen tai siitä johtuviin olosuhteisiin: perhehoitaja esimerkiksi loukkaantuu nostaessaan perhe-hoidossa olevaa henkilöä tai kauppamatkalla hankkiessaan perheelle ruokaa.

Tarkemmat vakuutusehdot selviävät kunkin vakuutusyhtiön voimassaolevista vakuutusehdoista

Tapaturmavakuutuslain mukaiset korvaukset koskevat:

- 1) sairaanhoitoa: lääkärin antama tai määräämä hoito, lääke-, proteesi- ja apuvälinekulut sekä erityisessä laitoksessa annettava pysyvä hoito,
- 2) päivärahaa,
- 3) tapaturmaeläkettä,
- 4) haittarahaa,
- 5) erilaisia lisiä, esim. haittalisää,
- 6) ansionmenetykskorvausta,
- 7) perhe-eläkettä ja
- 8) hautausapua.

Perhehoitajan omassa vapaa-ajan vietossa tapahtuvat vahingot eivät kuulu sijoittajan ottaman tapaturmavakuutuksen piiriin. Vapaa-ajan vakuutusturva on perhehoitajan omalla vastuulla.

Perhehoidossa olevan henkilön aiheuttamiin vahinkoihin ei Tornion kaupungilla ole lakisääteistä velvollisuutta ottaa vakuutusta. Vahingonkorvausvastuuta selvitetessä tarkastellaan perhehoitoon sijoitetun henkilön vastuuta aiheuttamasta vahingosta, perhehoitajan vastuuta ja valvontavelvollisuutta perhehoidossa olevan henkilön aiheuttamasta vahingosta sekä sijoittavan kunnan vastuuta perhehoidon järjestäjänä. Vahingonkorvauslaki (412/1974) on yleislaki, jonka perusteella korvausvastuu toiselle aiheutetusta vahingosta määräytyy. Korvausvastuu syntyy, kun vanhinko on aiheutettu tahallaan tai huolimattomalla menettelyllä (tuottamusvastuu). Korvausvastuun syntyminen edellyttää, että henkilö on täydessä ymmärryksessä ja mieltää tekonsa seuraukset.

On suositeltavaa, että perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen. Perhehoidossa olevan henkilön perhekodissa oleva omaisuus sisältyy lähtökohtaisesti perhehoitajan koti-irtaimiston vakuutukseen. Edellytyksenä on, että kyseessä on jatkuva perhehoito. Perhehoitajan on hyvä vakuutus sopimusta tehdessään selvittää vakuutuksen ehdot mahdollisimman tarkasti omasta vakuutusyhtiöstään. Esimerkiksi kotivakuutuksen osalta on hyvä selvittää, tuleeko kaikki perheenjäsenet luetella vakuutus sopimuksessa.

9 PERHEHOIDON TURVALLISUUS JA VALVONTA

9.1 Perhehoidon turvallisuus

Yksityisiä sosiaalipalveluja koskeva lainsäädäntö uudistui syksyllä 2011. Lakimuutoksen (6§) myötä yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajilla on jatkossa oltava omavalvonta-suunnitelma. Tämä siis koskee yritysmuotoista perhehoitoa mutta ei toimeksiantosuhteista perhehoitoa.

Pelastuslain (379/2011) sekä valtioneuvoston asetuksen pelastustoimesta (407/2011) mukaan asuinrakennuksiin, joissa on vähintään kolme asuinhuoneistoa, on laadittava pelastussuunnitelma. Eli mainittu lainsäädäntö ei koske toimeksiantosuhteista perhehoitoa, jossa koti on yksityiskoti. Tornion kaupunki kuitenkin edellyttää paloviranomaisen suorittamaa tarkastusta ennen kodin hyväksymistä perhehoitokodiksi.

9.2 Perhehoidon ohjaus- ja valvontakäynnit

Tornion kaupunki valvoo toimeksiantosuhteista perhehoitoa. Laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta ei siis koske toimeksiantosuhteista perhehoitoa vaan se rinnastetaan julkisen sektorin itsensä tuottamiin sosiaalipalveluihin. Perhehoitajalle annettava tuki ja valvonta ovat lähellä toisiaan. Onnistuneen valvonnan perusta on se, että kunnan vastuutyöntekijä tietää, miten perhehoitaja voi.

Perhehoitolain 15§:n mukaan perhehoidon aikana tarvittavan tuen järjestämiseksi perhehoitajalle Tornion kaupunki nimeää jokaista hoidettavaa varten vastuutyöntekijän. Vastuutyöntekijän ensisijainen ja tärkein tehtävä on vastata perhehoitajan tuesta. Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää.

Valvonnassa noudatetaan soveltuvin osin Valviran valvontaohjelmia. Asiakaspalautteen perusteella tarkastuskäyntejä voidaan järjestää tarpeen mukaan.

Perhehoidon onnistumisen ja laadun kannalta yhdyshenkilön yhteydenpito, toimiva yhteistyö sekä oikea-aikainen ja oikeanlainen tuki ovat ratkaisevan tärkeitä. Yhteistyön ja tuen toimiessa myös perhehoidon arviointi ja valvonta voivat toteutua tarkoitetulla tavalla. Perhehoidon valvonnan painopisteenä on perhehoidon riittävän tuen järjestäminen, jotta puutteiden tai epäkohtien ilmaantuminen pystytään ehkäisemään ennalta tai niihin voidaan puuttua varhaisessa vaiheessa. (STM 2017:25 Perhehoitolain toimeenpanon tuki.)

Kunnalla on omavalvontasuunnitelma perhehoitoon. Perhehoidon järjestäjä vastaa perhehoidon toteutumisen seurannasta ja valvoo sen laatua osana omavalvontaa. Toimeksiantosuhteinen perhehoito rinnastetaan julkisen sektorin itsensä tuottamiin palveluihin, joten perhehoitoon ei sovelleta lakia yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011).

Toimeksiantosuhteisen perhehoidon ennakoivaa valvontaa ovat perhehoitajalle annettu ohjaus ja tuki sekä perhehoidon seuraaminen ja perhehoidolle asetettujen tavoitteiden arviointi yhteistyössä perhehoitajan kanssa. Perhehoitajalle annetaan valvontakäyntiin liittyvät asiakirjat etukäteen täytettäviksi, jotka käydään valvontakäynnillä yhdessä keskustellen läpi. Perhehoitajat arvioivat omaa toimintaansa itsearviointilomakkeella, jonka pohjalta perhehoitaja ja perhehoidon koordinaattori käyvät kehityskeskustelun vuosittain.

Ikäihmisen oikeuden toteutumista hyvään, palvelusuunnitelman mukaiseen perhehoitoon ja kohteluun seurataan säännöllisesti. Perhehoidossa olevilta ikäihmisiltä sekä heidän läheisiltään kerätään kirjallisesti palautetta vuosittain (Vanhuspalvelulaki 2012).

Kunnan oikeudet

- Tehdä yhteiseen neuvotteluun perustuva päätös ikäihmisen perhehoitopaikasta.
- Saada tieto perhehoidosta ja perhekodissa suunnitelluista/tapahtuneista muutoksista.

Kunnan velvollisuudet

- Antaa perhehoitajalle ikäihmisen hoivan ja huonepidon toteuttamisen kannalta välttämättömät ikäihmistä koskevat tiedot
- Järjestää perhehoidon tuki
- Nimetä perhehoidon yhdyshenkilö ja vastuuhoidtaja perhehoidettavalle
- Järjestää perhehoitoon sijoitetun ikäihmisen tarvitsemat palvelut
- Arvioida perhehoitoa yhdessä perhehoitajan kanssa
- Valvoa perhehoitoa

10 PERHEHOITAJAN TUKI

Tornion kaupunki vastaa perhehoitajalle annettavasta tarvittavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta sekä perhehoitajaksi aikovalle henkilölle annettavasta ennakkovalmennuksesta.

Perhehoitajan kannattaa liittyä oman alueyhdistyksen jäseneksi: jäsenetuna mm. Perhehoito-lehti (6 numeroa vuodessa) ja alennuksia liiton koulutuksiin ja tapahtumiin; Perhehoitoliiton työntekijöiden asiantuntija-apu jne.

10.1 Perhehoitajien täydennyskoulutus ja työnohjaus

Perhehoitajien täydennyskoulutus nivotaan muihin sosiaali- ja terveydenhuoltoon koskeviin täydennyskoulutuksiin, joita Tornion kaupunki järjestää tai joihin työntekijöitä ohjataan tarpeen mukaan. Matkakulut korvataan edullisimman julkisen kulkuneuvon taksan mukaan. Työnohjausta järjestetään ensisijaisesti kaupungin omien palvelujen piirissä.

10.2 Perhehoidon yhteistyö

Perhehoitaja tekee yhteistyötä perhehoidossa olevan henkilön lähiomaisen, perhehoidon vastuuhenkilön ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Perhehoitajan tulee mahdollisuuksien mukaan tukea ja mahdollistaa sijoitetun ikäihmisen ja omaisen välistä tiivistä yhteydenpitoa ja kanssakäymistä. Perhehoidossa olevan ikäihmisen läheisiin ystäviin ja sukulaisiin pidetään yhteyttä. Yhteydenpidossa voidaan hyödyntää myös teknologiaa.

Ikäihmisen ja läheisten yhteydenpito on mahdollista esimerkiksi kuvapuhelinteknologian avulla, jos läheiset itse hankkivat ja kustantavat omat yhteytensä.

Perhehoitajan tulee pitää vastuutyöntekijät ajan tasalla hoidettavien tilanteesta. Perhehoitajan vastuulla on ilmoittaa hyvissä ajoin:

- 1) perhehoidon keskeytykset
- 2) oman elämäntilanteen muutokset, sairastumiset, muut esteet tehtävän hoitoon
- 3) perhesuhteiden muutokset
- 4) suunnitellut vapaat ja niiden aikaiset järjestelyt
- 5) sattuneet tapaturmat, väkivallanteot ja pakkotoimenpiteet ilmoitetaan aina kirjallisesti
- 6) muut mahdolliset tärkeät perhehoitotyöhön vaikuttavat asiat

10.3 Vertaisryhmätoiminta, yhteiset tapaamiset ja virkistys

Vertaisryhmätoimintaa järjestetään perhehoitajien aloitettua toimintansa. Jatkossa toiminta voi olla myös itseohjautuvaa ja perhehoitajilla voi olla myös valtakunnallisia tapaamisia.

10.4 Hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Päätoimisella perhehoitajalla on mahdollisuus käydä hyvinvointi- ja terveystarkastuksessa terveydenhoitajalla joka toinen vuosi. Päätoimisella perhehoitajalla tarkoitetaan perhehoitajaa, joka ei ole perhehoitoperheen ulkopuolella ansiotyössä eikä näin ollen myöskään työterveyshuollon piirissä. Hyvinvointi- ja terveystarkastukset ovat perhehoitajalle vapaaehtoisia.

Hyvinvointi- ja terveystarkastukset järjestetään perhehoitajan asuinkunnan terveyskeskuksessa ja sen sisältö vastaa soveltuvin osin sosiaali- ja terveysministeriön ohjetta perhehoitajien terveystarkastuksesta. Tarkastuksessa käytetään omaishoitajien jaksamisen ja tuen arviointiin tarkoitettua mittareita tai lomakkeita.

Tarkastuksen sisältö vastaa Kuntaliiton ohjetta perhehoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastuksista (2017).

<https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Perhehoitajien%20hyvinvointi-%20ja%20terveystarkastukset.pdf> (Kuntaliitto; perhehoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastukset käytännöksi kunnissa 8.6.2017). Hyvinvointi- ja terveystarkastuksessa terveydenhuollon ammattilainen arvioi tilannetta yhdessä perhehoitajan kanssa ja laatii yhteenvedon tilanteesta sekä tarvittavista jatkotoimista.

11 SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS

Perhehoitajaa sitoo vaitiolovelvollisuus (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000/18, 15 §). Perhehoitajalla on oikeus saada perhehoidon onnistumisen kannalta välttämättömät oleelliset tiedot sijoitettavan elämän tilanteesta, historiasta ja terveydentilasta (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000, 17§). Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus on voimassa myös hoitosuhteen päättymisen jälkeen. Perhehoidossa salassapito- ja vaitiolovelvollisuus koskevat myös hoitajan perheenjäseniä.

Perhehoidossa olevaa henkilöä koskevat asiakirjat ja muut kirjalliset tiedot säilytetään asianmukaisesti lukitussa paikassa. Salassa pidettävät asiakirjat palautetaan perhehoidon päättyessä kuntaan.

12 VAKUUTUKSET

Perhehoitajan tapaturmavakuutuksesta säädetään tapaturmavakuutuslaissa (608/48). Tornion kaupunki on vakuuttanut perhehoitajat työssä tapahtuvan tapaturman osalta.

Hoidettavia ei vakuuteta Tornion kaupungin toimesta. On suositeltavaa, että perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen.

13 HOIDETTAVAN VARAT JA OMAISUUSLUETTELO

Käyttövarojen hoidossa noudatetaan Kuntaliiton Yleiskirjeen 4/80/2000 ohjetta sekä Tornion sosiaali- ja terveyslautakunnan 28.1.2014 tekemää päätöstä koskien asiakkaan omien varojen käsittelyä ja säilyttämistä.

Pääperiaate on, että asiakkaan varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti asiakkaalle itselleen, hänen omaisilleen tai edunvalvojalle. Jos asiakkaalla on edunvalvoja tai omainen, joka hoitaa hänen raha-asioitaan, tulee perhehoitajan neuvotella asiakkaan varojen käytöstä heidän sekä vastuutyöntekijän kanssa. Asiakkaan itsemääräämisoikeuden tulee toteutua myös varojen käytössä. Perhehoidossa olevan henkilön käyttövarat tulee käyttää ensisijaisesti hänen yksilöllisiin tarpeisiinsa ottaen huomioon henkilön elämisen laatua ja elämänpiiriä rikastuttavat ratkaisut.

Perhehoitokotiin tulevan omaisuus luetteloidaan hoidon alkaessa.

14 ASIAKKAAN KUOLEMA PERHEHOITOKODISSA

Jos asiakkaalle on ollut säännöllinen kotisairaanhoito, ollaan ensisijaisesti yhteydessä omaan kotisairaanhoitajaan tai lääkäriin, tarvittaessa sairaankuljetukseen. Mikäli asiakas ei ole ollut saattohoidossa, ollaan yhteydessä myös poliisiin.

15 ASIAKIRJOJEN SÄILYTTÄMINEN

Perhehoitajalla on oikeus saada perhehoidon onnistumisen kannalta oleelliset tiedot hoidettavansa elämäntilanteesta, historiasta ja terveydentilasta jne. Perhehoitaja sitoutuu noudattamaan sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 3 luvussa säädettyä salassapito- ja

vaitiolovelvollisuutta. Tähän sisältyy muun muassa se, että salassa pidettävää asiakirjaa tai sen kopiota tai tulostetta siitä ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sitä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tavalla sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi.

Peruhehoidon päättyessä hoidettavaa koskevat asiakirjat palautetaan Tornion kaupungille.

16 VALITUS- JA VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET

Tornion kaupungin hyvinvointipalveluissa on nimetyt sosiaali- ja potilasasiamiehet. Heihin voi ottaa yhteyttä ollessaan tyytymätön saamaansa palveluun tai kohteluun. Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus tehdä muistutus, mikäli hän kokee saaneensa huonoa kohtelua tai palvelua. Asiamies avustaa muistutuksen teossa. Sosiaali- ja potilasasiamiehet seuraavat asiakkaiden ja potilaiden oikeuksien ja aseman kehitystä. Tarvittaessa myös aluehallintovirastosta voi tiedustella muista vaikutusmahdollisuuksista.

17 TOIMINTAOHJEEN VOIMAANTULO

Tämä toimintaohje tulee voimaan 1.11.2020

LIITE 1

Perhehoitoa säätelevät lait, asetukset ja ohjeet:

- perhehoitolaki (263/2015)
- laki perhehoitolain muuttamisesta (510/2016)
- sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- laki (734/1992) ja asetus (912/1992) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- julkisten alojen eläkelaki (81/2016)
- kunnallinen eläkelaki (549/2003)
- työtaturma- ja ammattitautilaki (459/2015)
- sairausvakuutuslaki (1224/2004)
- hallintolaki (434/2003)
- hallintolainkäyttölaki (586/1996)
- kotikuntalaki (201/1994)
- henkilötietolaki (523/1999)
- laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012)
- laki kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta (381/2016)
- laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2001)
- laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta (603/96)
- tietosuojalaki (1050/2018)
- laki omaishoidon tuesta 4a§ (937/2005) ja muutos (318/2011)
- laki omaishoidon tuesta annetun lain muuttamisesta (511/2016)

Lisäksi ikäihmisten perhehoidon järjestämisessä noudatetaan sosiaali- ja terveysministeriön Hyvä perhehoito -työryhmän raporttia perhehoitolain toimeenpanon tueksi 2017.

<http://stm.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-00-3875-5>

THL: Turvallinen lääkehoito. 4/2015. Opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129969/URN_ISBN_978-952-302-577-6.pdf

STM:n julkaisuja 2017:6. Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen

parantamiseksi 2017-2019.

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80132/06_2017_Laatusuositusjulkaisu_fi_kansilla.pdf

Valtion ravitsemusneuvottelukunta 2020: Vireyttä vuosiin. ravitsemussuositukset ikääntyneille. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-472-1>

Valvira 7/2013 Lääkehoidon toteuttaminen sosiaalihuollon ympärivuorokautisessa toimintayksikössä,

<https://www.valvira.fi/-/valviran-ohje-laakehoito-sosiaalihuollon-ymparivuorokautisissa-toimintayksikoissa>

[Valvira: Valvontaohjelmat](#)